

Groby weteranów walk o wolność i niepodległość Polski

22 listopada 2018 r. przyjęto ustawę o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski. Akt prawny precyzuje, że są to miejsca spoczynku:

- osób, które walczyły o niepodległość biorąc udział w wojnach, działaniach zbrojnych i niepodległościowych oraz w powstaniach w latach 1768–1963,
- funkcjonariuszy cywilnych władz powstań narodowych,
- osób należących do administracji Polskiego Państwa Podziemnego w latach 1939–1945,
- członków władz i Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie w latach 1939–1990,
- osób należących do podziemnych niepodległościowych organizacji cywilnych w latach 1945–1956, np. do młodzieżowych organizacji antykomunistycznych.

Zgodnie z ustawą miejsca spoczynku tych osób wpisywane są do ewidencji prowadzonej przez prezesa Instytutu Pamięci Narodowej.

Zachęcamy wszystkie osoby mające wiedzę o miejscach spoczynku bohaterów walk o niepodległą Ojczyznę do wypełnienia wniosku o wpis grobu do ewidencji. Stosowne druki można pobrać ze strony Instytutu Pamięci Narodowej: <https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/groby-weteranow-walk-o/wnioski-o-wpis-do-ewide/64093,Wnioski-o-wpis-do-ewidencji.html>

Składając wniosek o wpis do ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski członka rodziny, warto sprawdzić, czy w archiwum domowym nie pozostały potwierdzenia jego działalności niepodległościowej. Może to być np. książeczka wojskowa, odznaczenie z dyplomem lub książeczką, listy z czasów wojny, a nawet dobrej jakości zdjęcia w mundurze wojskowym. Prosimy o nadesłanie kopii takich materiałów, gdyż przyspieszą one realizację wniosku. W miarę możliwości prosimy o dołączenie do wniosku fotografii pomnika nagrobnego. Powinna ona obejmować cały nagrobek oraz niczym nieprzysłoniętą inskrypcję nagrobną.

W celu uzyskania szczegółowych informacji o procedurze składania wniosków prosimy o kontakt:

tel. 85 664 57 52
mail. obuwim.bialystok@ipn.gov.pl

Wypełnione wnioski dotyczące grobów położonych na terenie województwa podlaskiego i północno-wschodniej części województwa mazowieckiego prosimy wysłać na adres:

Instytut Pamięci Narodowej w Białymstoku
Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa
ul. Warsztatowa 1A
15-637 Białystok

Monte Cassino
1944 r.

UROCZyste OBCHODY

**81. ROCZNICY
WALK O MONTE
CASSINO**

**25 MAJA 2025 R.
W TRYCZÓWCE**

ORGANIZATORZY

INSTYTUT PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Białymstoku

81. ROCZNICA WALK O MONTE CASSINO

Egzemplarz bezpłatny

CZTERECH SPOD MONTE CASSINO – TRYCZOWSCY PARAFIANIE W 2. KORPUSIE POLSKIM

Żołnierze polscy w ruinach zdobytego klasztoru na Monte Cassino (AIPN)

Na cmentarzu administrowanym przez parafię pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Tryczówce spoczywa czterech żołnierzy 2. Korpusu Polskiego. Wszyscy oni urodzili się w miejscowościach wchodzących obecnie w skład tryczowskiej parafii, na terenie dawnej gminy Zawyki. Zgodnie z ustawą o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski mogiły weteranów bitwy o Monte Cassino zostały wpisane do ewidencji prowadzonej przez prezesa Instytutu Pamięci Narodowej.

Z okazji 81. rocznicy walk i zdobycia klasztoru na Monte Cassino, 25 maja 2025 r. odbyło się uroczyste wręczenie zawiadomień o wpisie grobów do ewidencji oraz oznaczenie grobów tabliczkami „GRÓB WETERANA”. Z tej okazji Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku przedstawia życiorysy czterech tryczowskich parafian, którzy przeszli szlak bojowy 2. Korpusu Polskiego. Wszystkie biogramy zostały opracowane na podstawie materiałów udostępnionych przez Wojskowe Biuro Historyczne.

2. Korpus Polski jako część brytyjskiej 8. Armii uczestniczył we wszystkich ważniejszych bitwach na froncie włoskim. Wstąpił się zdobyciem wzgórza Monte Cassino 18 maja 1944 r. Jednostki polskie brały udział w bitwie o Ankone (18 czerwca – 18 lipca 1944 r.) oraz w walkach o Bolonię (9–21 kwietnia 1945 r.). W chwili zakończenia II wojny światowej 2. Korpus Polski liczył ok. 75 000 żołnierzy. Ponieważ w szeregi przyjmowano jeńców wyzwolonych z niemieckich obozów, jego liczebność zwiększyła się do ponad 100 000 osób. Do końca 1947 r. ok. 68 000 żołnierzy wróciło do Polski. Czterech z nich zamieszkało na terenie parafii w Tryczówce.

Józef Bieluczyk (WBH)

Józef Bieluczyk urodził się 11 lipca 1898 lub 1899 r. w miejscowości Rostoły. Był synem Andrzeja i Anny z d. Ciulkin. Ukończył sześć klas szkoły powszechnej. W czasie wojny polsko-bolszewickiej służył w 24. Pułku Piechoty. W czasie wojny obronnej, w dniach 10–18 września 1939 r., przebywał w Szpitalu Okręgowym w Wilnie. Dostał się do sowieckiej niewoli. Był przetrzymywany w Krzywym Rogu na Ukrainie, a od 4 czerwca 1940 r. – w Siewżeldorłagu na terenie Republiki Komi. Następnie został przeniesiony do Juży na terenie obwodu iwanowskiego.

Po rozpoczęciu formowania Armii Polskiej w ZSRS, 15 września 1941 r. został przydzielony w stopniu strzelca do 2. kompanii 15. Pułku Piechoty. 1 grudnia 1942 r. przeniesiono go do 3. kompanii sanitarnej 5. Wileńskiej Dywizji Piechoty. 3 kwietnia 1943 r. rozpoczął służbę w 27. kompanii transportowej. Został oddelegowany na kurs kierowców samochodowych, z którego powrócił 19 maja 1943 r., a już 28 czerwca został przeniesiony do 29. kom-

panii samochodów sanitarnych, w której służył do zakończenia II wojny światowej.

Po przetransportowaniu do Wielkiej Brytanii, 28 kwietnia 1947 r. został skierowany do obozu przejściowego w Seighford w hrabstwie Staffordshire. Kwestionariusz repatriacyjny podpisał 12 maja 1947 r. Zmarł 15 czerwca 1982 r. w Białymstoku.

Za swoją służbę został odznaczony Krzyżem Pamiątkowym Monte Cassino nr 45182, Medalem Wojska oraz brytyjskimi Gwiazdą za Wojnę 1939–1945, Gwiazdą Italii i Brytyjskim Medalem Wojennym.

Bronisław Domaszuk
(zbiory Joanny Lesisz)

Bronisław Domaszuk urodził się w Bogdankach 6 stycznia 1901 r. w rodzinie Jana i Florentyny z d. Łabanowskiej. Przed wybuchem II wojny światowej ukończył trzy klasy szkoły powszechnej. Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej.

W nocy z 21 na 22 marca 1940 r. Bronisław Domaszuk został aresztowany przez NKWD. Wywieziono go do łagru w ZSRS. Służbę w Armii Polskiej w ZSRS rozpoczął 12 lutego 1942 r. Został przydzielony w stopniu bombardiera do 10. Pułku Artylerii Lekkiej. 5 czerwca 1942 r. przeniesiono go do 1. Pułku Artylerii Lekkiej w strukturach 3. Dywizji Strzelców Karpackich.

Po zakończeniu II wojny światowej i przybyciu 2. Korpusu Polskiego do Wielkiej Brytanii Bronisław Domaszuk zgłosił chęć powrotu do Polski. 18 lutego 1947 r. został skreślony ze stanu ewidencyjnego Polskich Sił Zbrojnych. Tego samego roku wrócił do Ojczyzny. 12 lutego 1991 r. został mianowany podporucznikiem w stanie spoczynku. Zmarł 27 marca 1991 r. w Kleosinie.

Za swoją służbę został odznaczony Krzyżem Walecznych (6 sierpnia 1944 r.), Krzyżem Pamiątkowym Monte Cassino nr 3768, Medalem Wojska oraz brytyjskimi Gwiazdą za Wojnę 1939–1945 i Gwiazdą Italii.

Józef Mironczuk (WBH)

Józef Mironczuk urodził się 18 grudnia 1909 r. w Rzepnikach w rodzinie Józefa i Marii z d. Ciulkin. W 1931 r. powołano go do powszechnej służby wojskowej, którą odbył w 81. Pułku Piechoty.

24 sierpnia 1939 r. Józef Mironczuk został objęty mobilizacją. Przydzielono go do kadry zapasowej 6. Pułku Piechoty Legionów. Z jednostką brał udział w wojnie obronnej 1939 r., a 18 września dostał się do niewoli sowieckiej. Przebywał w obozie jenieckim w Krzywym Rogu na Ukrainie, od 4 czerwca 1940 r. – w Siewżeldorłagu na terenie Republiki Komi, następnie w Juży na terenie obwodu iwanowskiego.

Gdy ogłoszono formowanie Armii Polskiej w ZSRS Józef Mironczuk został zwolniony z łagru. 15 września 1941 r. rozpoczął służbę w stopniu strzelca w szeregach 2. kompanii 13. Pułku Piechoty. 26 października 1942 r. przeniesiono go do 1. kompanii tego pułku. W 1943 r. odbył czterotygodniowy kurs celowniczego lekkiego karabinu maszynowego. W czasie walk na froncie włoskim służył w 13. Wileńskim Batalionie Strzelców „Rysiów” w 5. Kresowej Dywizji Piechoty. 21 stycznia 1944 r. otrzymał awans na starszego strzelca.

Po zakończeniu II wojny światowej Józef Mironczuk zgłosił chęć powrotu do Polski. Przebywał w obozie przejściowym Haydon Park. Kwestionariusz repatriacyjny podpisał 31 maja 1947 r. Zmarł 20 października 1985 r. w Białymstoku.

Za swoją służbę podczas II wojny światowej został odznaczony Medalem Wojska oraz brytyjskimi Gwiazdą za Wojnę 1939–1945 i Gwiazdą Italii.

Stanisław Zdanuczyk urodził się 6 marca lub 2 października 1907 r. w Rzepnikach w rodzinie Jana i Anieli z d. Moniuszko. Przed wybuchem II wojny światowej ukończył trzy klasy szkoły powszechnej.

Został objęty mobilizacją 24 sierpnia 1939 r. W czasie wojny obronnej należał do kadry zapasowej 41. Pułku Piechoty. 18 września 1939 r. dostał się do sowieckiej niewoli. Był przetrzymywany w Krzywym Rogu, a od 4 czerwca 1940 r. w Siewżeldorłagu na terenie Republiki Komi. Następnie został przeniesiony do obozu w Juży w obwodzie iwanowskim.

Został wcielony do Armii Polskiej w sierpniu 1942 r., już po opuszczeniu ZSRS. 1 kwietnia 1943 r. przydzielono go do 27. kompanii transportowej. 28 czerwca 1943 r. otrzymał przydział do 2. kompanii zaopatrywania w 3. Dywizji Strzelców Karpackich. 23 września 1943 r. przeniesiono go do plutonu amunicyjnego 13. kompanii zaopatrywania. Po uzyskaniu uprawnień do prowadzenia samochodów wojskowych, 4 sierpnia 1944 r. został przydzielony do 2. plutonu transportowego. 28 stycznia 1945 r. został przeniesiony do 3. kompanii zaopatrywania.

Stanisław Zdanuczyk zgłosił chęć powrotu do Ojczyzny w Konsulacie Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie 28 marca 1947 r. W tym samym roku wrócił do Polski. Zmarł 16 września 1992 r. w Rzepnikach.

Za swoją służbę został odznaczony Krzyżem Pamiątkowym Monte Cassino nr 14456, Medalem Wojska oraz brytyjskimi Gwiazdą za Wojnę 1939–1945 i Gwiazdą Italii.